

KÜRESEL UZAY ÇAĞINDA VERGİLEMEYE KRİTİK BAKIŞ

DOÇ. DR. ERSAN ÖZ

PAU İİBF MALİYE BÖLÜMÜ MALİ HUKUKA.B.D.

DÜNYADA İKİ ŞEY KESİNDİR. ÖLÜM VE VERGİLER *(B. Franklin)*

Uzaya çıksak bile ölüm vardır. Yakın zaman da uzayda da vergilerle karşılaşabiliriz!!!

KÜRESEL ÇAĞDA VERGİLEME

- Mekan kavramının günümüzde ortan kalkması vergilemeyi de olumsuz etkilemektedir. Zira Kanunlarda yer alan mükellefiyet biçimi gibi tanımlar vergilemede neyin, kimin vergileneceğini muğlak bırakmaktadır.

ELEKTRONİK TİCARET

- Elektronik ticaret, birey ve organizasyonların metin, ses ve görsel imajları kapsayan dijital verilerin aktarımına dayalı olarak ticari faaliyetleri yerine getirmeleridir. Başka bir tanıma göre ise elektronik ticaret, iki veya daha fazla taraf arasında mal ve hizmet değişimini içeren işlemlerin elektronik araçlarla ve teknikle yapılmasıdır.

KÜRESEL VERGİLEME ÇERÇEVESİ

- Elektronik ticaretin vergilendirilmesi konusunda beliren en önemli ilke bu yeni ticaret biçiminin küresel bir olgu olması nedeniyle vergilemesi konusunda getirilecek yeniliklerin de uluslararası nitelikte olması şeklindedir. Herhangi bir ülkenin kendi başına geliştireceği bir çözümün diğer ülkelerce kabul görmemesi nedeniyle bu konuda tüm ülkelerce ortak bir çözümün geliştirilmesi gerekmektedir. Ortak çözüm için vergi idarelerinin yanında özel sektörün de aktif katılımı sağlanması ve vergi otoritelerinin, elektronik ticaret ile ilgili konularda iş çevreleri ile sürekli bir çalışma içerisinde olması sağlanmalıdır. Ancak, bu yapılırken ülkelerin mali özerkliğinin bu gelişmelerden olumsuz etkilenmemesine de dikkat edilmelidir.

KÜRESEL ÇAĞDA VERGİLER NASIL OLMALIDIR!

- Elektronik ticaret için yeni bir verginin ihdas edilmemesidir.
- Elektronik ticaretin vergilendirilmesi sırasında çifte vergilendirmeme ilkesinin uygulanması.
- Elektronik ticaret üzerine konulan vergiler, aynı durumda bulunan ekonomik sektörler arasında rekabet eşitsizliğine yol açmayacak şekilde uygulanmalıdır.
- Elektronik ticaret vergilendirilecekse, vergi mükelleflerinin vergiyi doğuran her bir işlemin vergisel sonuçlarını önceden tahmin edebilecekleri kadar açık, basit ve uygulanabilir olması sağlanmalıdır.
- Elektronik ticarete uygulanacak vergiler etkin, verimli ve adil olmalıdır.
- Elektronik ticaretin vergilendirilmesi hususunda ortaya konulan vergilerin esnek bir yapıda olması sağlanmalıdır. Yani vergiler yeni değişikliklere ve teknolojiye ayak uydurabilecek kadar dinamik ve esnek bir yapıda olmalıdır.

KÜRESEL VERGİLEME SORUNLARI

Gelir Biçimi Sorunları

- Mükellefiyet ve Vergileme biçimi tespiti zordur.
- Gelirin elde edildiği yerin tespiti.
- Kazancın niteliğinin tespit.
- Elde edilen kazancın vergilendirilmesinde matrahın tespitinin nasıl yapılacağı.

K.D.V. Sorunları

KDVK'ya göre bir işlemin nerede vergilendirileceği, coğrafi olarak bir yere bağımlılık temeline oturtulmuştur. Yani KDV konusu işlemlerin Türkiye'de yapılması, yani malların teslim anında Türkiye'de bulunması gerekmektedir. Böyle olunca yurt içinde cereyan eden ticari işlemlerin vergilendirilmesinde hukuki bir sorun bulunmamaktadır. Çünkü KDV kapsamına giren bir işlem elektronik ortamda da gerçekleştirilse vergi hesaplanacak ve beyan edilecektir. Ancak sayısal ürünlerde mal ve hizmet fiziken hareket etmediği için ve çoğunlukla tespiti de mümkün olmadığından pratikte vergileme sorunlarıyla karşılaşılacaktır.

Damga Vergisi Sorunları;

Elektronik ticaret, yapısı gereği, ticari işlemlerin kağıt yerine sanal ortamda yapılmasını gerekli kıldığından, kağıt düzenleme ihtiyacı önemli ölçüde azalmakta ve damga vergisinin konusunda belli ölçüde daralma yaşanmaktadır.

Gümrük Vergisi Sorunları;

Türkiye'de elektronik ticaret işlemlerinden gümrük vergisinin alınabilmesi konusunu, fiziki mallar, hizmetler ve sayısal mallar açısından ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. Daha önce ifade edildiği gibi, elektronik ticaretin fiziki mallara ilişkin kısmında, malların siparişı ve benzeri işler elektronik ortamda yapılmasına rağmen mal teslimleri klasik yollarla yapılmaktadır. Bu nedenle bu yolla yapılan ticarete gümrük vergisi uygulamasında önemli bir sorun yaşanmamaktadır.

Uzay ve Uyduların Vergilendirilmesi

- Vergilendirme, Ülkelerin kendi sınırları içerisinde yaptıkları ticari faaliyetleri kapsamaktadır. Veya başka ülkelerin kendi aralarında birlik kurmasıyla (OECD) ortak vergilendirme yapma çalışmalarıdır. Uyduları günümüzde genellikle Tüzel kişiliğe sahip olan devletlere ait veya bunların istekleri üzerine üretilmiş araçlarından oluşmaktadır. Her geçen gün bireysel uydularda üretilmektedir. Bireylerin uzay araçlarını vergilendirmek eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacaktır. Tabi biz bunları uzayın bir devlete ait olması durumunda göz önünde bulundurmaktayız.

ARAÇ TAMAM DA PEKİ MEKAN!

- Zira uzay bireye veya devletlere ait bir yer olmadığı için uzaydaki araçlarda mekan kavram sorunu oluşturmaktadır. Öncelikle vergilendirilecek şeyin konusu belirlenmeli vergileme sınırları çizilmeli ve bunu kimin yapacağını ortak kararlar doğrultusunda yapılmalıdır. Uzay herkesin kullanımına açık olan bir mekandır. Tüm dünyanın vergileme konusunda ortak reyi olmalıdır. Tabii bunu yapmak zordur. Çünkü rekabet ve çekişmeler sermayeyi kendilerine çekmek için bazı vergileme avantajları sunmaları ülkelerin her zaman işe gelmiş gelmeye de davet etmektedir.

ÖNERİ

- Ülkeler enlem boylamlarına göre kendi enlem boylamlarındaki dünyanın yörüngesi etrafındaki araçları vergilemeye gidebilir. O zaman teknolojiyi daha pahalıya satın alabilir. Uzaydaki araçların vergilendirmesi konusunda bence ülkeler bir araya gelip uzaydaki işlevini yitirmemiş araçları vergilendirmek yerine kullanım ömrünü yitirmiş araçların vergilendirmesi konusunda ortak yapı kurulmalı ve bu sayede uzay çöplük olmaktan kurtarılmalıdır.

DOÇ. DR. ERSAN ÖZ
PAÜ İİBF Mali Hukuk
Anabilim Dalı Başkanı

Teşekkürler..

www.ersanoz.com

